

Centralna Komisja Egzaminacyjna

Arkusz zawiera informacje prawnie chronione do momentu rozpoczęcia egzaminu.

Układ graficzny © CKE 2010

WPISUJE ZDAJĄCY

KOD

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

*Miejsce
na naklejkę
z kodem*

EGZAMIN MATURALNY Z WIEDZY O SPOŁECZEŃSTWIE

dla osób niesłyszących

POZIOM PODSTAWOWY

MAJ 2013

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 16 stron (zadania 1 – 31). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
6. Na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
7. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

**Czas pracy:
120 minut**

**Liczba punktów
do uzyskania: 100**

MWO-P1_7P-132

Zadanie 1. (1 pkt)**Podkreśl jedno poprawne zakończenie zdania.**

To, co łączy męża z krewnymi żony to

- A. adopcja.
B. małżeństwo.
C. pokrewieństwo.
D. powinowactwo.

Zadanie 2. (6 pkt)**Na podstawie danych oraz własnej wiedzy wykonaj polecenia.**

Wykres. Modele małżeństwa wśród Polaków w wieku 18–39 lat

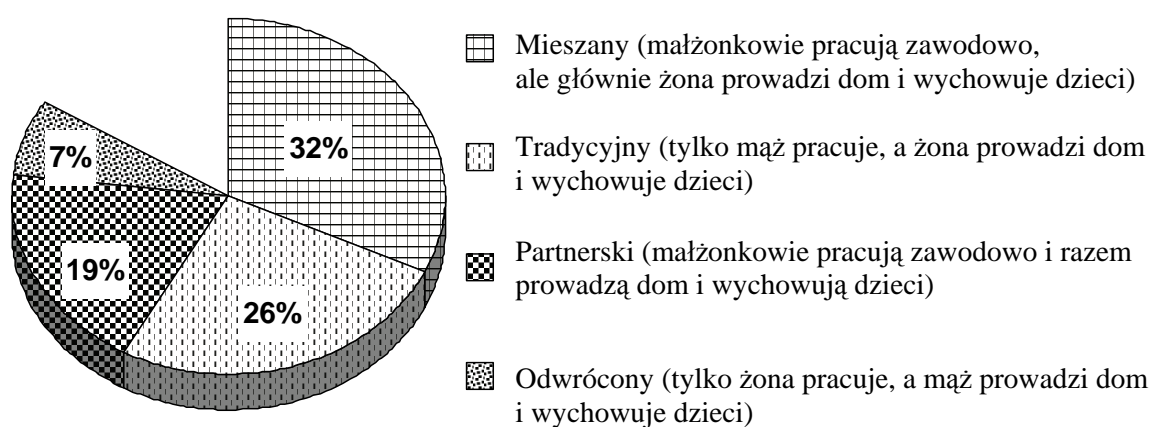

Tabela 1. Respondenci* w wieku 18–39 lat, którzy w przyszłości chcą mieć dzieci

Wiek	Wykształcenie			
	podstawowe	zawodowe	średnie	wyższe
	w procentach			
18-24	76	73	79	85
25-29	59	52	57	76
30-34	28	29	36	53
35-39	12	13	13	18

Tabela 2. Odpowiedzi respondentów w wieku 18–39 lat na pytanie: Czy chce Pan(i) w przyszłości mieć dzieci?

Model małżeństwa	Tak	Nie	Nie wiem
	w procentach		
Mieszany	36	43	21
Tradycyjny	36	49	15
Partnerski	43	37	20
Odwrócony	38	45	17

Na podstawie: *Postawy prokreacyjne Polaków*, Komunikat z badań CBOS BS/4/2010.

* respondent – osoba odpowiadająca na pytania

A. Na podstawie wykresu napisz, w ilu procentach małżeństw pracują mąż i żona.

.....

B. Uzupełnij tekst. Wpisz w wyznaczone miejsca: rodzaj wykształcenia (1.), typ modelu małżeństwa (2.) oraz liczbę (3.).

W przyszłości dzieci chce mieć najwięcej ludzi z (1.) wykształceniem oraz o modelu małżeństwa nazywanym (2.) W modelu małżeństwa, którego jest w Polsce najmniej, tych, którzy chcą mieć dzieci, jest (3.) %.

C. Napisz, czy w większości polskich małżeństw kobieta i mężczyzna mają tak samo dużo obowiązków w domu i przy wychowaniu dzieci. Podaj procenty z wykresu.

.....

.....

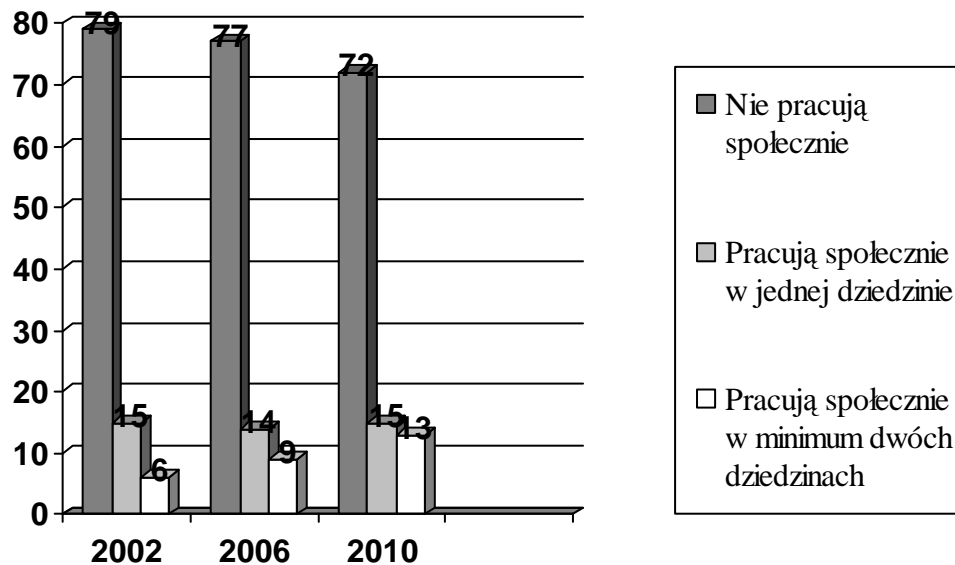
.....

.....

Zadanie 3. (3 pkt)

Na podstawie wykresu zdecyduj, które zdania są prawdziwe, a które – fałszywe. Wpisz w tabeli *prawda* (zdanie prawdziwe) lub *fałsz* (zdanie fałszywe).

Wykres. Deklaracje społeczeństwa polskiego na temat pracy społecznej (w procentach)

Na podstawie: *Aktywność Polaków w organizacjach obywatelskich w latach 1998–2010*, Komunikat z badań CBOS BS/16/2010.

	Zdanie	Prawda lub Fałsz
A.	W latach 2002–2010 zwiększył się procent osób niepracujących społecznie.	
B.	W latach 2002–2010 procent osób pracujących społecznie w minimum dwóch dziedzinach zwiększył się ponad dwa razy.	
C.	W latach 2002–2006 procent osób pracujących społecznie w jednej dziedzinie zmniejszył się o 1%.	

Zadanie 4. (3 pkt)

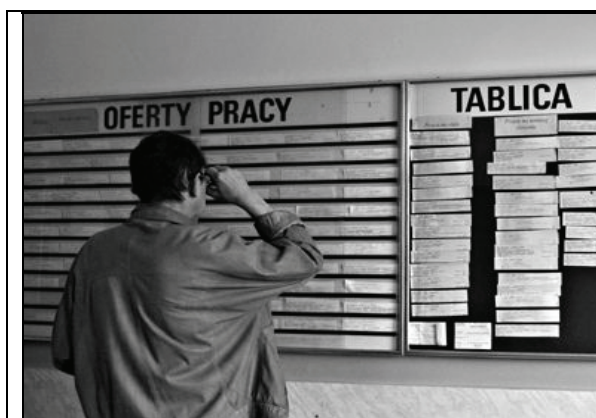
Na podstawie mapy i własnej wiedzy uzupełnij tabelę. Do każdego opisu dopisz nazwę mniejszości narodowej w Polsce oraz numer, którym oznaczono ją na mapie.

	Opis	Nazwa mniejszości narodowej	Numer na mapie
A.	Zamieszkują na ogół w województwie małopolskim. Głównie są katolikami.		
B.	Wielu mieszka w województwie opolskim. Przedstawiciel ich komitetu wyborczego jest w Sejmie RP.		
C.	Wielu mieszka w województwie podlaskim. Głównie są prawosławni.		

Zadanie 5. (2 pkt)

Pod każdą ilustracją wpisz nazwę problemu społecznego.

A.

B.

Zadanie 6. (2 pkt)

Do fotografii oraz informacji o osobie dopisz jej imię i nazwisko oraz państwo, w którym działała.

Przeciwnik dyskryminacji rasowej. Laureat Pokojowej Nagrody Nobla. Zamordowany w 1968 roku. Jego słynna wypowiedź zaczynała się od słów: *Miałem sen...*

A. Imię i nazwisko

.....

B. Państwo działalności

.....

Zadanie 7. (4 pkt)

Do każdej nazwy organizacji pozarządowej (A–D) przyporządkuj właściwy opis jej działań (1–5). Wpisz w wyznaczone miejsca numery, którymi oznaczono te opisy. Jednego opisu nie można dopasować.

	Opis działań organizacji pozarządowej
1.	Nie zgadza się na budowę elektrowni atomowych, chce wprowadzać programy ekologiczne w rolnictwie i przemyśle.
2.	Ratuje życie chorych osób, w szczególności dzieci, przez finałowe zbiórki pieniędzy oraz zakup sprzętu na oddziały medyczne szpitali w całej Polsce.
3.	Organizuje pomoc dla potrzebujących m. in. w Afganistanie, Bośni i Hercegowinie, Czeczenii i Kosowie.
4.	Organizuje kursy ratownicze, kursy pierwszej pomocy, akcje honorowego krwiodawstwa.
5.	Organizuje pomoc osobom bezrobotnym, bezdomnym, ubogim, chorym. Pomaga ofiarom wojny i kataklizmów. Prowadzi akcję „Wigilijne Dzieło Pomocy Dzieciom”.

A. Caritas Polska –

B. Polska Akcja Humanitarna –

C. Polski Czerwony Krzyż –

D. Wielka Orkiestra Świątecznej Pomocy –

Zadanie 8. (3 pkt)

Zdecyduj, które zdania są prawdziwe, a które – fałszywe. Wpisz w tabeli *prawda* (zdanie prawdziwe) lub *fałsz* (zdanie fałszywe).

	Zdanie	Prawda lub Fałsz
A.	Konserwatyzm walczy o równość płci.	
B.	Liberalizm broni tradycji.	
C.	Anarchizm chce zlikwidowania państwa.	

Zadanie 9. (4 pkt)

Spośród podanych zdań wybierz dwa zdania, w których są same fakty oraz dwa zdania, w których są opinie. Wpisz odpowiednie litery w wyznaczone miejsca.

- A. Rick Perry, gubernator Teksasu, pierwszy raz wystąpił w debacie telewizyjnej z rywalami.
 B. Swoimi wypowiedziami potwierdził opinię, że jest politykiem o zdecydowanych poglądach.
 C. Debata odbyła się w Bibliotece im. Ronalda Reagana w Kalifornii.
 D. W czasie debaty była interesująca dyskusja między Perrym, a innym kandydatem, Mittem Romneyem.
 E. Wiele osób czuło, że Perry chwalił się, iż za jego kadencji zwiększyła się bardzo liczba miejsc pracy.
 F. W okresie dużego bezrobocia w USA sukcesy te powodują, że wiele osób chce na niego głosować.

Na podstawie: *Mocny debiut Ricka Perry'ego*, „Gazeta Polska codziennie”, 9.09.2011.

zдания zawierające opinie –

zдания zawierające same fakty –

Zadanie 10. (2 pkt)

Do każdego opisu typu państwa niedemokratycznego dopisz jego nazwę.

	Opis	Nazwa
A.	W państwie takim wybory są najczęściej nieuczciwe, a ich wyniki są fałszowane. Władza prześladowuje tylko przeciwników politycznych. Dobro i interes państwa są głównymi hasłami.	
B.	Władza w państwie o takim reżimie chce kontroli życia publicznego i życia prywatnego obywateli. Panuje terror. Administracja podporządkowana jest partii, która chce stworzyć nowego człowieka i nowe społeczeństwo.	

Zadanie 11. (3 pkt)

Do każdej pary cech ustroju państwa (formy rządu i ustroju terytorialnego) dopisz nazwę właściwego państwa. Odpowiedzi wybierz spośród: Belgia, Dania, Niemcy, Polska. Jednej odpowiedzi nie można dopasować.

	Forma rządu	Ustrój terytorialno-prawny	Nazwa państwa
A.	republika	państwo unitarne	
B.	monarchia	federacja	
C.	republika	federacja	

Zadanie 12. (3 pkt)

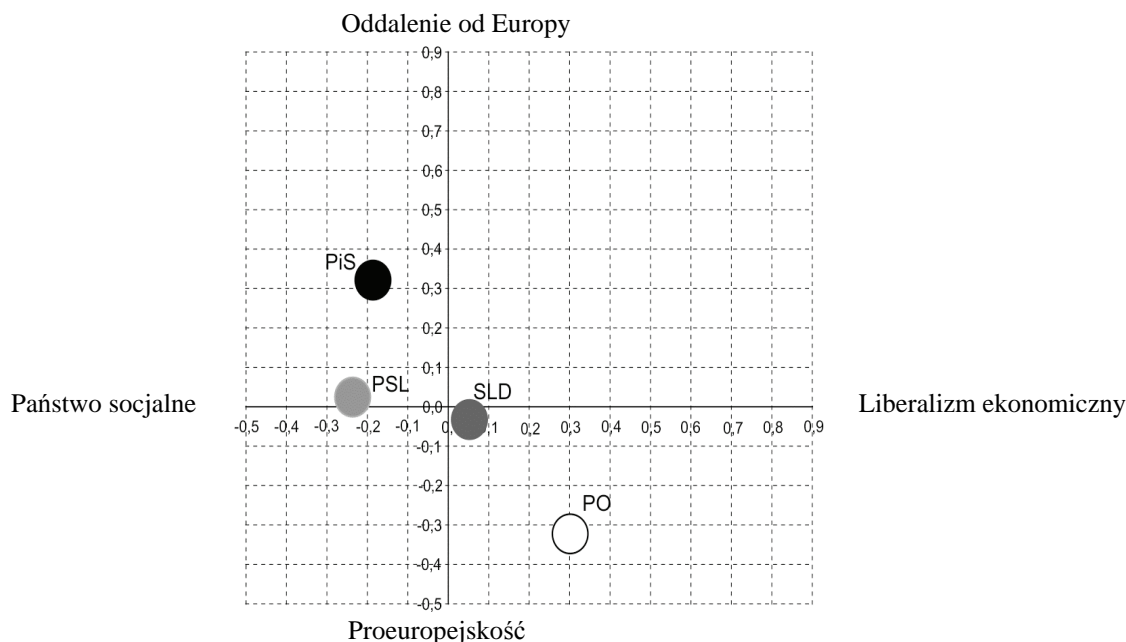
Wymień trzy konstytucyjne zasady prawa wyborczego wspólne w Rzeczypospolitej Polskiej dla wyborów: do Sejmu RP, do Senatu RP oraz na urząd Prezydenta RP.

-
-
-

Zadanie 13. (4 pkt)

Na podstawie wykresu wykonaj polecenia.

Wykres. Poglądy wyborców partii w Polsce

Na podstawie: *Elektoraty partyjne o istotnych kwestiach społecznych i ekonomicznych*, Komunikat z badań CBOS BS/103/2011.

A. Podaj pełne nazwy partii politycznych, których wyborcy są najbardziej podobni w sprawie stosunku do Europy.

-
-

B. Podaj pełną nazwę partii politycznej, której wyborcy są najbardziej przeciwni państwu socjalnemu.

-

C. Porównaj poglądy wyborców partii politycznych tworzących w latach 2007–2011 koalicję rządową.

-
-

Zadanie 14. (3 pkt)

Do każdego fragmentu *Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej* dopisz nazwę funkcji Sejmu RP. Odpowiedzi wybierz spośród: kontrolna, kreacyjna, ustawodawcza, ustrojodawcza. Jednej odpowiedzi nie można dopasować.

A. Art. 120. Sejm uchwała ustawy zwykłą większością głosów [...].

funkcja

B. Art. 157. Członkowie Rady Ministrów ponoszą* przed Sejmem solidarną odpowiedzialność* za działalność Rady Ministrów.

funkcja

C. Art. 205.1. Prezes Najwyższej Izby Kontroli jest powoływany przez Sejm za zgodą Senatu, na 6 lat i może być ponownie powołany tylko raz.

funkcja

* ponoszą odpowiedzialność – są odpowiedzialni

Zadanie 15. (2 pkt)

Do każdej fotografii oraz informacji o Prezesie Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej dopisz jego imię i nazwisko.

	Premier w latach 2001–2004. W 2012 roku przewodniczący SLD.		Premier w latach 2006–2007. W 2012 roku prezes PiS.
A.	B.		

Zadanie 16. (2 pkt)

Podkreśl dwa konstytucyjne uprawnienia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

- A. desygnowanie Prezesa Rady Ministrów RP
- B. kierowanie obradami Rady Gabinetowej RP
- C. wprowadzanie poprawek do ustaw
- D. wprowadzanie stanu klęski żywiołowej
- E. wybieranie członków Trybunału Stanu

Zadanie 17. (4 pkt)

Uzupełnij zdania na temat samorządu terytorialnego w Rzeczypospolitej Polskiej. W wyznaczone miejsca wpisz nazwę organu władzy (A., C., D.) oraz liczbę lat (B.).

Organem stanowiącym i kontrolnym samorządu województwa jest (A.)

..... Jego kadencja trwa (B.) Kolegialnym organem

wykonawczym jest (C.) Jego pracami kieruje

(D.)

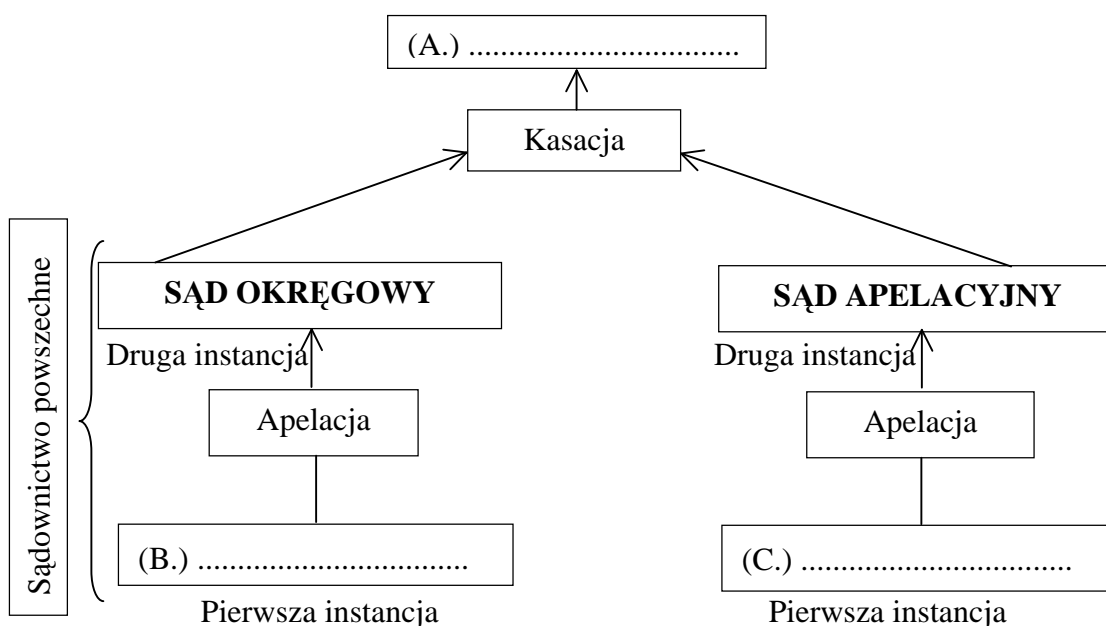
Zadanie 18. (2 pkt)

Podkreśl dwie nazwy aktów prawnych, które są publikowane w *Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej*.

- A. ratyfikowana umowa międzynarodowa
- B. rozporządzenie porządkowe wojewody
- C. konstytucja
- D. zarządzenie Prezydenta RP
- E. uchwała rady gminy

Zadanie 19. (3 pkt)

Uzupełnij schemat organizacji sądownictwa w Rzeczypospolitej Polskiej. Wpisz w wyznaczone miejsca nazwy sądów.

Zadanie 20. (4 pkt)

Do każdego problemu dopisz nazwę kodeksu, w którym jest on opisany. Odpowiedzi wybierz spośród: Kodeks postępowania karnego, Kodeks rodzinny i opiekuńczy, Kodeks cywilny, Kodeks postępowania administracyjnego, Kodeks pracy.

	Problem	Nazwa kodeksu
A.	napisanie testamentu	
B.	zatrzymanie przez policję osoby podejrzananej	
C.	zmiana nazwiska	
D.	urlop wypoczynkowy	

Zadanie 21. (3 pkt)

Do każdego opisu kompetencji dopisz nazwę organu władzy sądowej w Rzeczypospolitej Polskiej. Odpowiedzi wybierz spośród: Naczelny Sąd Administracyjny, Sąd Najwyższy, Trybunał Konstytucyjny, Trybunał Stanu.

	Opis kompetencji	Nazwa organu
A.	Rozwiązuje spory kompetencyjne pomiędzy Prezydentem RP a Prezesem Rady Ministrów RP.	
B.	Decyduje o winie ministra za złamanie <i>Konstytucji RP</i> w zakresie jego urzędowania.	
C.	Stwierdza ważność wyborów do Sejmu RP i Senatu RP.	

Zadanie 22. (5 pkt)

Na podstawie mapy i własnej wiedzy uzupełnij tabelę. Do każdego opisu dopisz nazwę państwa oraz numer, którym oznaczono je na mapie.

	Opis państwa	Nazwa państwa	Numer na mapie
A.	Państwo, które było założycielem Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali.		
B.	Państwo, które <u>nie należy</u> do Rady Europy.		
C.	Państwo, które należy do Unii Europejskiej, ale <u>nie należy</u> do NATO.		
D.	Państwo przyjęte do NATO w 1999 roku.		
E.	Państwo, które należy do NATO, ale <u>nie należy</u> do Unii Europejskiej.		

Zadanie 23. (2 pkt)

Wydarzenie chronologicznie pierwsze zaznacz literą P, a wydarzenie chronologicznie ostatnie – literą O.

	Wydarzenie	Chronologia
A.	pierwsze w Polsce wybory do Parlamentu Europejskiego	
B.	polska prezydencja w Radzie Unii Europejskiej	
C.	ratyfikacja przez Polskę traktatu lizbońskiego	
D.	przystąpienie Polski do Rady Europy	

Zadanie 24. (4 pkt)

Do każdej fotografii polityka oraz informacji o pełnionej przez niego w 2012 roku funkcji dopisz jego nazwisko.

			
Kanclerz RFN	Prezydent USA	Przewodniczący Komisji Europejskiej	Sekretarz Generalny ONZ
A.	B.	C.	D.

Zadanie 25. (1 pkt)

Podkreśl nazwę aktu prawnego, w wyniku którego utworzono Unię Europejską.

- A. traktat lizboński
- B. traktat paryski
- C. traktat z Maastricht
- D. traktat z Schengen

Zadanie 26. (1 pkt)

Podkreśl nazwę instytucji, która nie jest w strukturze Unii Europejskiej.

- A. Europejski Trybunał Praw Człowieka
- B. Parlament Europejski
- C. Komisja Europejska
- D. Rada Europejska

Zadanie 27. (4 pkt)

Na podstawie danych zdecyduj, które zdania są prawdziwe, a które – fałszywe. Wpisz w tabeli *prawda* (zdanie prawdziwe) lub *fałsz* (zdanie fałszywe).

Europejczycy wobec celów polityki Parlamentu Europejskiego według Eurobarometru

Jakie powinny być główne cele polityki Parlamentu Europejskiego?	02.2010	09.2010
	w procentach	
Walka z ubóstwem i wykluczeniem społecznym.	44	52
Walka z terroryzmem, ale z poszanowaniem wolności osobistych.	34	28
Polityka rolna, która jest przyjazna dla środowiska i pomaga w zdobyciu globalnej równowagi żywnościowej.	28	27
Walka ze zmianami klimatycznymi.	34	26
Polityka bezpieczeństwa i obronności, która pozwala Unii Europejskiej bronić się przed kryzysem międzynarodowym.	30	23
Wspólna polityka energetyczna, która ma zapewnić niezależność energetyczną Unii Europejskiej.	24	20
Polityka imigracyjna realizowana w porozumieniu z krajami pochodzenia imigrantów.	20	20
Wspólna polityka zagraniczna Unii Europejskiej.	21	17
Polityka w zakresie badań naukowych i rozwoju zapewniająca konkurencyjność i innowacyjność*.	13	14

Na podstawie: www.europarl.europa.eu

* innowacyjność – nowe pomysły, wynalazki

	Zdanie	Prawda lub Fałsz
A.	Europejczycy chcą, aby głównym celem polityki Parlamentu Europejskiego była walka ze zmianami klimatycznymi.	
B.	Od lutego do września 2010 roku zmniejszył się procent Europejczyków, którzy myślą, że najważniejszym celem jest obrona przed kryzysem międzynarodowym.	
C.	We wrześniu 2010 roku dla większości Europejczyków walka z ubóstwem i wykluczeniem społecznym była głównym celem polityki Parlamentu Europejskiego.	
D.	Mniej niż 30% Europejczyków chce przyjaznej dla środowiska polityki rolnej.	

Zadanie 28. (4 pkt)

Na podstawie tekstu wykonaj polecenia.

Parlament Europejski, jako jedyna bezpośrednio demokratycznie wybierana instytucja europejska, pilnuje, aby prawa i wolności były chronione w Unii Europejskiej i poza nią. Sprawy dotyczące praw człowieka należą do głównych zadań Parlamentu. Parlament Europejski wykonuje konkretne inicjatywy, takie jak między innymi zapobieganie torturom, ochrona mniejszości, zapobieganie konfliktom, głoszenie praw kobiet i dzieci oraz ochrona osób walczących o prawa człowieka. Parlament Europejski aktywnie pomaga w tworzeniu i pracy trybunałów międzynarodowych, takich jak Międzynarodowy Trybunał Karny czy Trybunał Specjalny dla Sierra Leone oraz specjalnych sądów tworzonych w konkretnym celu osądzenia zbrodniarzy wojennych w byłej Jugosławii i Rwandzie. W Parlamencie Europejskim, oprócz Podkomisji Praw Człowieka, jest wiele stałych komisji, które zajmują się sprawami ochrony i głoszenia praw człowieka poza Unią Europejską (Komisja Spraw

Zagranicznych i Komisja Rozwoju) oraz podstawowych wolności w Unii Europejskiej (Komisja Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych, Komisja Praw Kobiet i Równouprawnienia oraz Komisja Prawna).

Na podstawie: www.europarl.europa.eu

A. Wyjaśnij, co to znaczy, że Parlament Europejski jest jedyną demokratycznie wybieraną instytucją europejską.

.....
.....
.....

B. Podaj jeden przykład pomocy Parlamentu Europejskiego w zakresie ochrony praw człowieka poza Unią Europejską.

.....
.....
.....

C. Wymień dwie kategorie osób w Unii Europejskiej chronione przez Parlament Europejski przed dyskryminacją.

-
-

Zadanie 29. (2 pkt)

Na podstawie ilustracji podaj nazwę problemu oraz nazwę państwa, przeciwko którym protestowali autorzy plakatu.

PEKIN 2008

Źródło: <http://rece-precz-od-.....net/result/news/id/606>

A. Nazwa problemu –

.....

.....

B. Nazwa państwa –

Zadanie 30. (2 pkt)

Na podstawie materiałów źródłowych i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Mapa polityczna części obszarów Środkowego Wschodu

Źródło: www.state.gov/p/sca/ci/af/index.htm

Tekst

W Peszawarze bomby wybuchają coraz częściej. Talibowie chcą w ten sposób zmusić rządowe wojsko do rezygnacji z trwającego drugi tydzień oblężenia twierdzy Waziristanu Południowego – jednej z siedmiu krain, w których talibowie sprawują władzę. W Kabulu talibowie przeprowadzili zamach na hotel zajęty przez ONZ. Trzech przebranych za policjantów zamachowców-samobójców zabiło sześciu cudzoziemców i dwóch (miejscowych) wartowników. Talibowie ostrzelali też z rakiet luksusowy hotel Serena. I zagrozili następnymi zamachami na ONZ oraz tych wszystkich, którzy 7 listopada zagłosują w drugiej turze wyborów prezydenckich.

Na podstawie: W. Jagielski, *Talibowie sieją terror*, „Gazeta Wyborcza”, 29.10.2009.

A. Podaj nazwę państwa, którego całość terytorium jest na mapie i o którym mówi tekst.

.....

B. Podaj nazwy uczestników konfliktu w państwie, którego całość terytorium jest na mapie i o którym mówi tekst.

-
-

Zadanie 31. (12 pkt)

Napisz prośbę do rządu jednego z państw, w którym łamane są prawa i wolności człowieka. Uzasadnij swój wybór i podaj nazwy łamanych tam praw lub wolności człowieka. Przedstaw propozycje działań instytucji, władz państwowych i obywateli, które mogłyby poprawić sytuację mieszkańców tego państwa. Wykorzystaj materiały źródłowe z zadań 28–30.

A. Nazwa państwa, do którego napisana jest prośba
B. Uzasadnienie wyboru państwa
C. Przykłady praw lub wolności człowieka, które są w tym państwie łamane	• • •
D. Propozycje działań instytucji	• •
E. Propozycje działań władz państwowych	• •
F. Propozycje działań obywateli	• •

BRUDNOPIS